

Становище

за дисертационния труд „Фонетика и фонологични универсалии при асимилационните процеси. Теория за относителната бинарност и йерархия на признаците“ от гл. ас. д-р Ивайло Буров, Катедра по романистика, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ за присъждане на научната степен „доктор на филологическите науки“

Представената дисертация е в обем от 522 с. (от които 19 с. *Библиография* и *Индекс* на използваните 250 езика в обем от 5 с.). Тя е научен труд с премислена тематика и стройна организация от автор със завидна компетентност в сложната проблематика на фонологичните процеси и техните описания. Както и в други свои работи, д-р Буров показва владение на динамиката на звуковите промени, на универсалните характеристики на артикулационния апарат, на аеродинамичните и акустичните параметри на речевата продукция. Той познава изследванията по разглежданата проблематика и различните теоретични модели във фонологията, точно и ясно изразява идеите си, със замах привежда илюстративен материал от множество езици, като вижда типологично съотносими явления в тях. При това авторът умее да удържа логиката на изложението си, да води читателя по пътеките на своята мисъл, да опровергава въображаем опонент. Не на последно място искам да спомена и добре оформеното заключение, което увенчава сложното изложение и прегледно и аналитично сумира множеството приноси в предлагания труд. Тези качества и предимства на автора обаче не биха имали стойност, ако не бяха впрегнати в разгръщането и доказването на една амбициозна и оригинална теория, наречена от него *Теория за относителната бинарност и йерархия на признаците*, която да даде по-адекватно и пълно описание на асимилационните процеси в речта.

Всъщност настоящата дисертация за първи път прави както пълно обобщение и описание на асимилационните процеси, илюстрирани с примери от стотици езици (тук е мястото да кажа, че романските езици, в които Буров е по-тесен специалист, със своите диалекти и диахрония му оказват чудесна помощ), така и успешно проверява предимствата и слабостите на споменатия нов теоретичен модел. Този модел позволява всеки фонологичен признак да се измерва в скала чрез количествена корелация в контекста на речева продукция в конкретен, а не в абстрактен език. А от друга страна – да се формулира йерархична концепция за вътресементното структуриране на признаци и конституенти на фонемите. Съгласно тази теория фонологичният признак е

поливалентен и варира в зависимост от спецификата на съответния език. Напълно споделям позицията на д-р Буров, че по този начин се предлага гъвкаво моделиране на изследваните фонологични признаци, което по-обективно може да отрази механизмите на фонологични промени в процеса на речта при наличие на сложна обвързаност между различните характеристики на артикулационния апарат.

Дисертационният труд се състои от Увод (1–6), Заключение (476–495) и седем глави. Първите две глави компетентно разглеждат същността и типологията на асимилационните процеси (7–30) и различните теории за вътрешната структура и градивните частици на фонемите (31–125). Тук искам да отбележа, че изложението в тези обзорни глави веднага показва версираността на д-р Буров в проблематиката, защото той с лекота успява да открие онези неразрешени противоречия и проблеми в отделните теоретични модели, които неговата концепция за асимилационните процеси и тяхната природа биха могли да преодолеят. Тази концепция е изложена в Трета глава като *Теория за относителната бинарност и йерархията на признаците* (126–179), а следващите четири представляват нейната успешна проверка, демонстрирана в анализ и описание съответно на неконтактните вокални асимилации (180–266), вокално-консонантните асимилации и хармонии (267–339), консонантните хармонии (340–426) и контактните консонантни и вокални асимилации (427–475). Много удачно дисертантът предлага в края на всяка от споменатите глави обобщение на постигнатото в тях, с което от една страна стегнато резюмира изложението, а от друга – помага на читателя да се отгласне от конкретните анализи в различните езици и да осмисли есенцията на анализа.

Сериозният научен подход на д-р Буров и неговата зрелост на изследовател проличава в §5 на неговото Заключение, онасловен *Критики и перспективи*. В него авторът прави критична оценка на своята *Теория за относителната бинарност и йерархията на признаците*, като си дава ясно сметка за някои от слабите ѝ страни – например, че не всяка алофонна промяна би могла да се изрази чрез пренос с наслагване на стойности и разширяване на спецификационна колона. А дълбоката му мотивираност и неговото любопитство на изследовател – две задължителни характеристики на научния труженик – проличават в заявените бъдещи полета на интереси: проучването на морфологичния и/или прозодичен параметър на проявление на асимилационните процеси (при положение че прозодията е водеща проблематика в множество авторитетни научни центрове по фонетика и фонология като този в МИТ и работите на

Донка Стериале) и дисимилациите. Това е заявка за бъдещи научни постижения, за които д-р Буров има нужната компетентност, солидна теоретична база и методология.

Авторефератът в обем от 63 с. точно и пълно отразява постигнатото в дисертацията. Както се вижда от него, съществени части от дисертационния труд са отпечатани в Годишника на Софийския университет, а други са публикувани (2) или са под печат в български и чуждестранни списания и сборници (5). Оставаме в очакване цялата дисертация да се появи като книга на чужд език, за да стане достояние и на международната фонологична общност.

Удовлетворена съм от факта, че д-р Буров съвестно обърна внимание на забележките, макар и несъществени и по-скоро от технически характер, които споделих на вътрешната защита.

В заключение: Въз основа на горните съображения и с пълната увереност в научните постиженията на гл. ас д-р Ивайло Буров, демонстрирани в настоящата дисертация, предлагам на уважаемото Научно жури да му присъди научната степен „доктор на филологическите науки“.

София, 26.01.2017 г.

проф. д.ф.н. Мирена Славова